

Infosheet Wet- en regelgeving: Schuldeisers, Deurwaarders en Incasso

5 december 2016

Uit het rapport van het Landelijk Stimuleringsnetwerk Thuisadministratie (LSTA) '[Ondersteuning bij de financiële administratie met inzet van vrijwilligers in Nederland](#)' (Van Middendorp en De Smet, 2016) blijkt dat lokale organisaties met een Thuisadministratieproject tegen knelpunten en vragen aanlopen die te maken hebben met wet- en regelgeving. Eén van de onderwerpen die hierbij specifiek genoemd werd, is de wet- en regelgeving omtrent incassobevoegdheden. Regelgeving blijkt vaak complex en de overheid kan tegenwerken, bijvoorbeeld als schuldeiser en beslaglegger.

In dit infosheet wordt daarom specifiek ingegaan op de wet- en regelgeving omtrent incassobevoegdheden en de ontwikkelingen die hierin spelen. Welke wetten zijn hierbij van toepassing en wat zijn de rechten en plichten van schuldeisers en schuldenaren?

Inhoud

1. Inleiding
2. Wet Incassokosten
3. Deurwaarders en beslaglegging
4. Overheidsinstanties als schuldeiser
5. Bronnen/ verder lezen

1. Inleiding

In het Burgerlijk Wetboek staat dat schuldeisers de schuld mogen verhalen op alles wat de schuldenaar bezit: inkomen, goederen, spaargeld, overwaarde op een huis enzovoort (Art 3:276 BW). De schuldenaar heeft de plicht om zich maximaal in te spannen om achterstanden of schulden in te lossen. Tegenover deze plicht staan ook een aantal rechten. Zo heeft de schuldenaar recht op de *beslagvrije voet*.

Alle schuldeisers oftewel crediteuren hebben een aantal algemene bevoegdheden. Crediteuren mogen schuldenaren aanmaningen sturen en incassokosten in rekening brengen. Als de schuldenaar daar niet op reageert, kan de crediteur een incassobureau of gerechtsdeurwaarder inschakelen. Het belangrijkste verschil tussen een incassobureau en een deurwaarder is dat een incassobureau de cliënt alleen mag vragen om te betalen en de gerechtsdeurwaarder kan dagvaardingen uitbrengen en, nadat hiervoor bij de rechter een vonnis is verkregen, betaling afdwingen door beslag te leggen op het inkomen of goederen. Zowel de incasso- en deurwaarderskosten worden doorberekend op de schuldenaar/debiteur.

Overheidscrediteuren hebben bijzondere bevoegdheden en daardoor een bevoorrechte incassopositie. Dit betekent vaak dat andere (vaak kleinere) schuldeisers in het nadeel zijn. En dit kan een prikkel veroorzaken om bij de incassobevoegdheden tot het randje te gaan.

De bijzondere bevoegdheden om te incasseren kunnen bovendien betekenen dat schuldenaren een lager besteedbaar bedrag overhouden dan de beslagvrije voet. Vaak kunnen zij de vaste lasten en noodzakelijke dagelijkse boodschappen dan niet meer betalen, met nieuwe schulden tot gevolg. Al jarenlang bepleiten onder andere de Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden en MOgroep deze problematiek aan te pakken.

Op 9 maart 2016 brachten de NVVK, Divosa, VNG en MOgroep een pamflet uit '[Naar een betere Aanpak van Schulden en Armoede](#)'. Zij stellen onder andere voor dat de preferente positie en andere bijzondere incassobevoegdheden van het Rijk en andere publieke instellingen beperkt moet worden. Dit pamflet is aangeboden aan de Tweede Kamer. Staatssecretaris Jetta Klijnsma (SZW) heeft op 4 april 2016 de zogeheten [Rijksincassovisie](#) naar de Tweede Kamer gestuurd. Zij stelt in haar brief dat overheden bij het terugvorderen van openstaande schulden bij burgers nauwer met elkaar moeten gaan samenwerken. Ook stelt ze dat het berekenen van de beslagvrije voet vereenvoudigd moet worden. Helaas wordt er niets veranderd aan de preferente positie en bijzondere incassobevoegdheden van de Rijksoverheid.

2. Wet Incassokosten

Een incassobureau mag incassokosten in rekening brengen (dus loopt de vordering op), maar mag geen beslag leggen op het inkomen of op goederen.

Op 1 juli 2012 is de Wet Incassokosten (WIK) ingegaan. Hierin is bepaald dat de incassokosten nooit hoger mogen zijn dan een bepaald percentage van de hoofdsom/vordering zonder rente. Hoe hoger de vordering, des te lager het percentage incassokosten. Het geoorloofde minimum is €40,- (ook bij een vordering van €10,-), en het maximum aan incassokosten is €6.775,-. Bovendien mogen schuldeisers die niet btw-plichtig zijn, zoals banken, medische beroepen, onderwijs, overheid en verzekeringsmaatschappijen, nog 21% btw berekenen over de incassokosten.

WIK Incassokostenstaffel

Tot € 2.500,-	15%
Over de volgende € 2.500,-	10%
Over de volgende € 5.000,-	5%
Over de volgende € 190.000,-	1%
Over de rest	0,5%

Voordat incassokosten berekend mogen worden, moeten schuldeisers, incassobureaus en deurwaarders de schuldenaren een zogenaamde **14-dagen brief** versturen. Deze wijst de schuldenaar op de achterstand en geeft aan dat deze 14 dagen de tijd heeft om het bedrag te voldoen zonder dat er kosten in rekening worden gebracht. In de brief moet staan wat de consequenties zijn van niet op tijd betalen, hoe hoog de extra kosten zijn (incassokosten en eventueel te berekenen btw). De 14-dagenbrief/aanmaning is niet rechtsgeldig als er hogere incassokosten in staan dan geoorloofd (zie incassostaffel).

Bij periodieke betalingen (bijv. telefoonabonnementen) mogen schuldeisers bij elke termijn weer het minimum incassobedrag van €40,- in rekening brengen. Mits ze elke termijn een 14-dagenbrief hebben verstuurd. Zo niet, dan moeten ze de bedragen samenvoegen.

Als een incassobureau voor meerdere openstaande vorderingen een incassoproces opstart, moeten deze bedragen bij elkaar opgeteld worden: de incasso wordt dus berekend over het totale openstaande bedrag. Is er al een incassoproces opgestart en ontstaat er een nieuwe vordering, dan wordt een aparte 14-dagen brief verstuurd en worden bij niet op tijd betalen voor de nieuwe vordering incassokosten berekend.

Het komt voor dat de schuldenaar ontkent de incassobrief te hebben ontvangen en de incassokosten betwist. Op 7 juli 2015 heeft het Hof in Den Haag bepaald dat de ontvangsttheorie bij een WIK brief bepalend is of incassokosten verschuldigd zijn of niet. Het incassobureau of de schuldeiser moet bewijzen dat de brief ontvangen is, door bijvoorbeeld een ontvangstbevestiging of door de brief aangetekend te verzenden (VCMB, 2015).

Waar op letten als een cliënt te maken heeft met incassobureaus?

- Is er een 14-dagen brief gestuurd en ontvangen?
- Kloppen de incassokosten?

Malafide incassopraktijken

Tot 1 juli 2012 (WIK) kon ieder incassobureau zelf de hoogte van de incassokosten bepalen en andere bijkomende kosten doorbelasten, met onredelijk hoge incassokosten tot gevolg. Ondanks de WIK is er nog steeds sprake van onredelijke incassopraktijken. Uit onderzoek van het Verbond van Credit Management Bedrijven in 2013 bleek dat veel incassobureaus veel te hoge kosten berekenen, waardoor mensen met schulden alleen maar dieper in de schulden worden gedreven, terwijl de schuldeisers en incassobureaus daaraan verdienen. Ook bleken veel incassobureaus niet ingeschreven te staan bij de Nederlandse Vereniging van gecertificeerde Incasso-ondernemingen (NVI).

Sommige leveranciers hebben van de incasso een verdienmodel gemaakt! Denk bijvoorbeeld aan zeer aantrekkelijk betaalbare producten die eenmalig lijken te worden aangeboden, maar die in de kleine lettertjes een abonnement blijken te zijn, waarop vervolgens (maandelijkse) incassokosten kunnen worden berekend. Bedrijven kunnen als schuldeiser zelf een aanmaning sturen en incassokosten in rekening brengen, en hoeven dan geen kosten te maken door een incassobureau in te schakelen.

De NVI heeft onlangs voorgesteld om in de wet op te nemen, dat er pas incassokosten berekend mogen worden als de ondernemer een incassobureau inschakelt, omdat er dan daadwerkelijk extra kosten moeten worden gemaakt ([Staatscourant, 17 november 2015](#)).

Bij de invoering van de WIK is géén sanctie gesteld op het overtreden van de WIK en is er ook geen toezichthoudende instantie aangewezen. Bovendien wordt in de WIK geen aandacht besteed aan de kwaliteit van de incassodienstverlening. Iedereen kan als incassobureau aan de slag. De WIK wordt door kwaadwillenden overtreden. Er komen nog steeds woekertarieven voor en schuldeisers worden onder druk gezet met beslaglegging. Er zijn incassobureaus die voor malafide opdrachtgevers werken ([Staatscourant, 17 november 2015](#)).

In 2015 startte de Consumentenbond een meldpunt voor problemen met incasso(bureaus). Doel: de grootste problemen in kaart te brengen en zo nodig het bedrijfsleven, de incassobranche en de politiek hierop aan te spreken. De klachten lopen uiteen van intimiderend gedrag van schuldeisers en hoge incassokosten tot volledig geautomatiseerde incassotrajecten waarbij persoonlijk contact onmogelijk is.

In [november 2015](#) pleitte de Consumentenbond bij de Tweede Kamer voor het instellen van wettelijke toetredings- of opleidingseisen voor incassobureaus. Ook wil de belangenorganisatie dat de sector gecontroleerd gaat worden door een onafhankelijke toezichthouder, die boetes uit kan delen. Bekijk hier het **Verbeterplan Incasso** van de Consumentenbond.

Doorverkoop van vorderingen aan commerciële partijen.

Het verkopen van vorderingen is te zien als een alternatief voor incasso. De nieuwe eigenaar heeft geen belang bij de continuering van de relatie tussen de oorspronkelijke schuldeiser en schuldenaar. Er wordt dan vaak 'harder' geïncasseerd, stelt Andre Moerman, voorzitter van de signaleringscommissie van de Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden ([De Monitor/ NCRV, 19-04-2016](#)). De relatie tussen de incasserende partij en de schuldenaar is alleen nog maar gericht op de maximalisering van de opbrengst. Het is gerechtsdeurwaarders niet toegestaan vorderingen op te kopen.

3. Deurwaarders en beslaglegging

De deurwaarder heeft vergaande bevoegdheden om vorderingen te verhalen. Hij mag onder meer beslag leggen op het inkomen, de bankrekening, roerende zaken (inboedel, auto, etc.) en onroerende zaken (woning).

Bij klachten over een incassobureau

Is het incassobureau lid van de [Nederlandse Vereniging van gecertificeerde Incasso-ondernemingen](#) (NVI) dan kan de cliënt/schuldenaar daar een klacht indienen. De NVI heeft middels het Incasso Keurmerk strenge gedrags- en kwaliteitsregels voor professionele incassodienstverlening. Het Klachten Instituut voor Gecertificeerde Incasso Diensten ([KIGID](#)) behandelt de klachten. Een cliënt kan de klacht ook voorleggen aan de rechter. Deze gaat alleen na of de klant de vordering moet betalen en of de berekening van de incassokosten klopt. Dus in principe doet de rechter geen uitspraak over het gedrag van het incassobureau.

Bron: Jungmann, Wesdorp & Duinkerken 2015: 69.

Een deurwaarder moet toestemming (executoriale titel) hebben van de rechter om betaling af te dwingen. De rechter geeft deze pas als duidelijk is dat de schuldenaar inderdaad nog een bedrag moet betalen en niet heeft gereageerd op aanmaning. De schuldenaar wordt op de hoogte gesteld van het feit dat er een executoriale titel aan de rechter wordt gevraagd. Als de schuldenaar reden heeft om de vordering te betwisten, is het belangrijk naar de zitting te gaan en aan te geven dat het verhaal van de schuldeiser niet klopt.

De inzet van een deurwaarder, via een rechterlijke procedure, is duur: griffiekosten en deurwaarderstarieven zijn hoog. Welke kosten de deurwaarder voor

ambtshandelingen in rekening mag brengen is geregeld in het [Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders](#). Zie voor een eenvoudig overzicht van deze kosten de pagina '[kosten deurwaarder](#)' van www.schuldinfo.nl.

De kosten voor een deurwaarder zijn veel hoger dan voor een incassobureau. In november 2015 stelde de Consumentenbond een verbod voor op het combineren van de functies van incassobureau en gerechtsdeurwaarder, om te voorkomen dat een gerechtsdeurwaarder sneller een gerechtelijke procedure start, in plaats van een minnelijk incassotraject. Een onnodige gerechtelijke procedure is ten nadele van de schuldenaar (Consumentenbond 2015; Staatscourant, 17-11-2015).

Het nodeloos starten van gerechtelijke procedures is mede te voorkomen door het op 1 januari 2016 ingevoerde centrale Digitaal Beslagregister voor gerechtsdeurwaarders (DBR). De Koninklijke Beroepsorganisatie voor Gerechtsdeurwaarders (KBvG) heeft lang voor zo'n systeem gepleit. Alleen gerechtsdeurwaarders hebben toegang tot het register. In dit landelijke systeem leggen gerechtsdeurwaarders vast welk beslag is gelegd. Voordat er (nieuw) beslag wordt gelegd of een dagvaarding wordt uitgebracht, móet het worden geraadpleegd. Doel van het register is de schuldeiser inzicht te geven in de situatie van de schuldenaar, waardoor onnodig hoge incassokosten worden voorkomen en de beslagvrije voet wordt gerespecteerd. Voor 1 januari 2016 kon niet worden gezien of een andere schuldeiser al beslag had gelegd.

3.1. Beslag op het inkomen

De werkgever of uitkeringsinstantie keert de beslagvrije voet uit aan de cliënt en maakt het inkomen daarboven over naar de deurwaarder. De **beslagvrije voet** is het deel van het inkomen dat noodzakelijk wordt geacht om van te leven. De berekening ervan is ingewikkeld, maar het bedrag komt grofweg neer op 90% van de voor het huishouden geldende bijstandsnorm.

Via de webtool uwbeslagvrijevoet.nl is met een aantal beperkte gegevens een inschatting van de beslagvrije voet te berekenen.

De deurwaarder moet de beslagvrije voet toepassen op een bepaalde groep inkomstenbronnen. Andere inkomsten kunnen volledig in beslag worden genomen. Voor een VUT-regeling of inkomsten uit freelance werk geldt bijvoorbeeld geen beslagvrije voet. Als iemand daardoor in grote problemen raakt, kan hij de rechter wel vragen om de beslagvrije voet van toepassing te verklaren. Als de deurwaarder de beslagvrije voet berekent, houdt hij rekening met een aantal zaken, zoals de woonkosten, de ziektekostenpremie en het kindgebonden budget. Als de schuldenaar een partner heeft, wordt diens inkomen betrokken in de berekening.

Waar op letten als een cliënt te maken heeft met deurwaarders?

- Is de beslagvrije voet goed berekend?
- Heeft de deurwaarder volledige en juiste informatie?
- Bij dreiging bankbeslag: neem contant geld op voor betaling vaste lasten.
- Bij dreiging beslag op inboedel: vraag onderbouwing.
- Bij dreigende huisuitzetting: doe beroep op toepassen moratorium en woonkostentoeslag.
- Bij betalingsachterstand op de hypotheek: neem direct contact op met de bank en maak afspraken.
- Dien een klacht in bij de kamer voor gerechtsdeurwaarders als de deurwaarder zich niet aan de regels houdt.

Beslag op inkomsten uit toeslagen

Dit kan op twee manieren:

- 1) De Belastingdienst kan de te innen bedragen verrekenen met de toeslagen en de toeslag dus niet uitkeren.
- 2) De deurwaarder kan beslag leggen op de toeslag. **Bij beslag op toeslagen geldt de regel dat alleen de 'doelcrediteur' beslag mag laten leggen.** Bij huurtoeslag mag alleen de verhuurder de deurwaarder vragen om beslag te leggen, en bij zorgtoeslag alleen de zorgverzekeraar.

De beslagvrije voet is niet van toepassing op de huur- of zorgtoeslag. Wanneer er al beslag is gelegd op het inkomen en daarna beslag wordt gelegd op de huur- of zorgtoeslag, is het van belang om dit door te geven aan de deurwaarder: de cliënt heeft dan recht op een correctie in de berekening van de beslagvrije voet, en zal weer wat extra geld krijgen.

De beslagvrije voet wordt namelijk verhoogd met de te betalen zorgpremie en verminderd met de *ontvangen* zorgtoeslag en met de voor eigen rekening komende normpremie¹. Als iemand dus recht heeft op zorgtoeslag maar deze vanwege beslaglegging niet ontvangt, mag de beslagvrije voet dus niet met dit bedrag worden verminderd. Eenzelfde verrekening geldt voor huurtoeslag: de beslagvrije voet wordt verhoogd met de huur en verminderd met de *ontvangen* huurtoeslag of woonkostentoeslag en verminderd met de voor eigen rekening komende normhuur.

Informatie verstrekken aan de deurwaarder

Als een deurwaarder beslag legt op het inkomen, vraagt hij -via een ingewikkeld formulier- informatie aan de schuldenaar. Het is belangrijk om de juiste informatie door te geven (dus moet de administratie op orde zijn) en veranderingen in het inkomen tijdig door te geven. **Als een cliënt niet voldoende informatie doorgeeft aan de deurwaarder, vervalt het recht op de beslagvrije voet.**

Als de schuldenaar een partner heeft, maar niet doorgeeft hoe hoog diens inkomen is, mag de deurwaarder de beslagvrije voet halveren. Als er ook beslag wordt gelegd bij de partner, dan moet daarmee in de berekening van de beslagvrije voet van de schuldenaar rekening worden gehouden. De schuldenaar moet dan wat meer geld krijgen. Het is dus erg belangrijk om aan de deurwaarder die beslag legt bij de schuldenaar (of de partner) door te geven dat er ook beslag is gelegd op het andere inkomen.

Als achteraf blijkt dat de deurwaarder de beslagvrije voet te hoog heeft berekend, dan hoeft de schuldenaar het te weinig ingehouden bedrag niet alsnog te betalen. Als juist blijkt dat de beslagvrije voet te laag was berekend, dan moet de deurwaarder het geld dat te veel is ingehouden terugbetalen. Mits de schuldenaar alle informatie heeft gegeven over de inkomsten.

In de praktijk laten deurwaarders dan vaak weten dat ze het geld niet kunnen terugbetalen, omdat het geld al is afgedragen aan de schuldeiser. Dit argument houdt alleen stand als de deurwaarder kan laten zien wanneer welke bedragen aan de opdrachtgever zijn overgemaakt. Zolang de geïncasseerde gelden nog niet aan de opdrachtgever zijn overgemaakt, kan de schuldenaar ze terugvragen (Jungmann, Wesdorp & Duinkerken, 2015).

3.2. Beslag op de bankrekening

De deurwaarder krijgt de beschikking over het saldo dat -op het moment van beslagleggen- op de rekeningen staat (betaalrekening en spaarrekening). Dit bedrag wordt door de bank aan de deurwaarder overgemaakt. Eventuele latere stortingen vallen er dus niet onder!

De beslagvrije voet geldt niet voor de bankrekening.

Een **beslagvrije voet** geldt voor de volgende inkomstenbronnen:

- Loon;
- Uitkeringen (sociale zekerheidswetten, exclusief kinderbijslag);
- Alimentatie;
- Levens-, invaliditeits-, ongevallen-, of ziekengeldverzekeringen;
- Bezoldiging voor ambtenaren;
- Pensioen en lijfrente;
- Voorlopige teruggaaf heffingskortingen;
- Vakantiegeld.

¹ In 2016 bedraagt de normpremie voor alleenstaanden en alleenstaande ouders €39,00 en voor (echt-)paren €86,00

Als bankbeslag dreigt, kan het verstandig zijn dat de schuldenaar zodra het inkomen gestort is, direct gaat pinnen om de huur, energie enzovoort 'contant' te kunnen betalen.

Als het inkomen net op de bankrekening was gestort, kan aan de deurwaarder gevraagd worden om een deel van het geld terug te storten. De schuldenaar moet dan aantonen dat het beslag op het banksaldo leidt tot grote problemen (bijv. huurachterstand). Voor de onderbouwing van het terug te vragen bedrag kan de schuldenaar de berekening van de beslagvrije voet als leidraad gebruiken. Een deurwaarder mag geen misbruik maken van zijn bevoegdheden.

Bij een gezamenlijke rekening (en/of-rekening) valt het hele saldo onder het bankbeslag, ongeacht wie het geld heeft gestort. Door tijdig de en/of-rekening op te heffen en twee aparte rekeningen te openen, kan worden voorkomen dat bij de schuldenaar en diens partner al het geld onder het bankbeslag valt.

Bankbeslag blijkt vaak heel ontregelend, niet in het minst vanwege de afhandelingstijd bij de bank. Al die tijd kan de schuldenaar de bankrekening niet gebruiken. Ook het inschakelen van de rechter om een deel van het geld op de rekening terug te krijgen duurt lang.

Daarbovenop komt dat de kosten van een bankbeslag hoog zijn: al snel € 400,- à € 450,-, afhankelijk van de kosten die de bank in rekening brengt. Deze kosten komen volledig voor rekening van de schuldenaar (Jungmann, Wesdorp & Duinkerken, 2015).

3.3. Beslag op inboedel en andere roerende zaken

De bevoegdheden van de deurwaarder zijn hier heel ruim. Uitgesloten zijn alleen kleding en eten voor een maand, bed en beddengoed en gereedschappen die ambachtslieden of werklieden nodig hebben voor hun persoonlijke bedrijf. Voor speciale voorzieningen voor gehandicapten (WMO-voorzieningen) geldt ook een beslagverbod. Verder mag de deurwaarder in principe alles verkopen, zoals: inboedel, auto, boot en caravan. Met de opbrengst probeert de deurwaarder een zo groot mogelijk deel van de vordering te incasseren.

De deurwaarder moet de te verkopen goederen beschrijven. De schuldenaar is verplicht daaraan mee te werken. De deur niet opendoen voor een beschrijving is niet verstandig: de deurwaarder kan dan met hulp van de politie en een slotenmaker de toegang regelen. De kosten voor de inzet van de slotenmaker komen voor rekening van de schuldenaar. Voor de verkoop van de goederen mag de deurwaarder aankondigingsbiljetten aan de woning plakken en in de gemeente ophangen. Een eventuele advertentie in een dagblad als aankondiging komt voor rekening van de schuldenaar.

Veel mensen willen koste wat kost proberen de verkoop van hun inboedel te voorkomen. Begrijpelijk: de inboedel heeft vaak ook emotionele waarde en mogelijk weinig economische waarde. Ze lenen geld bij vrienden, familie en burens of betalen andere verplichtingen niet om de verkoop af te wenden. Deurwaarders weten dat een aangekondigd inboedelbeslag vaak tot beweging leidt. **Er zijn deurwaarders die dit beslag als oneigenlijk drukmiddel inzetten. Dit is klachtwaardig.**

Belangrijke regels voor deurwaarders bij het beslag op de inboedel zijn:

- De inboedel moet voldoende waard zijn. Gemiddeld kost de verkoop van een inboedel € 1.200,-. De inboedel moet dus wel meer waard zijn. Omdat de spullen doorgaans bij veiling verkocht worden, zijn ze aanmerkelijk minder waard dan bijvoorbeeld op Marktplaats. Het is lastig in te schatten wanneer een inboedel voldoende waard is, maar als er sprake is van versleten huisraad is het zeer de vraag of verkoop voldoende oplevert. In die situatie kan het lonen **de deurwaarder te vragen naar de onderbouwing van zijn inschatting dat de inboedel voldoende waard is.**
- De deurwaarder mag beslag op de inboedel niet primair gebruiken als drukmiddel. Als er al beslag ligt op het inkomen mag de deurwaarder de schuldenaar niet een extra betaling vragen om daarmee beslag op de inboedel te voorkomen. De deurwaarder mag geen beslag aankondigen op de spullen van ouders voor de schuldenaar van een inwonend kind.
- Als een deurwaarder een verkoop aankondigt, maar niet doorzet, dan moet hij de schuldenaar daarvan op de hoogte stellen. Het is niet toegestaan om een datum te prikken en dan niet te komen. Als dit wel gebeurt, is het de moeite waard een klacht in te dienen bij de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders, omdat de aangekondigde verkoop blijkbaar alleen werd ingezet als drukmiddel.

Tuchtrecht deurwaarders.

Deurwaarders moeten zich aan allerlei regels houden, zoals: zich onafhankelijk en onpartijdig opstellen en geen onnodige, kostenverhogende maatregelen nemen. Schuldenaren die het idee hebben dat een deurwaarder zinloze kostenverhogende maatregelen neemt, of dat de bevoegdheid om beslag te leggen op de inboedel ingezet wordt als oneigenlijk drukmiddel, kunnen een klacht indienen bij de [Kamer voor Gerechtsdeurwaarders](#). Het overtreden van de regels kan (grote) consequenties hebben van een berisping tot een geldboete of zelfs ontzetting uit het ambt.

3.4. Woning ontruimen

Een verhuurder mag bij twee maanden huurachterstand bij de rechter een vonnis voor ontruiming aanvragen. De verhuurder dagvaardt de huurder/schuldenaar met een vordering om de huurachterstand te betalen en/of de huurovereenkomst te ontbinden. Als de rechter het ontbinden van de huurovereenkomst toewijst, kan ontruiming plaatsvinden. Vaak geeft de rechter een termijn waarbinnen de huurachterstand voldaan moet zijn om ontruiming te voorkomen.

Woningcorporaties gaan wisselend om met huurachterstanden. Veel corporaties hebben convenanten met gemeenten om voorgenomen ontruiming te melden. Het afwenden van een voorgenomen ontruiming is doorgaans alleen mogelijk, als de huurder/schuldenaar vanaf dat moment nieuwe termijnen betaalt. Ontbreken inkomsten (omdat de klant bijvoorbeeld wacht op de toekenning van een uitkering), dan moet daarvoor een oplossing komen, zoals een voorschot.

Een huurder/schuldenaar kan een ontruiming vaak voorkomen door een beroep op de schuldhulpverlening en eventueel op de toepassing van een moratorium. Bij toelating tot schuldhulpverlening probeert de gemeente of de door haar ingeschakelde partij om een minnelijke schuldregeling te treffen, waarbij de schuldeisers gevraagd wordt op vrijwillige basis mee te werken. Wanneer zo'n minnelijk traject niet lukt, biedt de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp) de mogelijkheid een **moratorium** af te dwingen via de rechter. Als dit wordt toegekend, mag de ontruiming of afsluiting (van energie) in de eerstvolgende zes maanden niet plaatsvinden. Een moratorium wordt aangevraagd in combinatie met een verzoek om toelating tot de WSNP.

Als het inkomen van degene die een huis huurt boven de huurtoeslaggrens plotseling is gezakt, dan komt deze mogelijk in aanmerking voor **woonkostentoeslag**. Dit is een tijdelijke financiële regeling van de gemeente. Afhankelijk van de oorzaak van de inkomstendaling kan de gemeente eisen dat de huurder actief op zoek gaat naar een goedkoper huis.

Hypotheekachterstand

Hypotheekverstrekkers hebben het recht van parate executie. Dat betekent dat de bank bij een aflossingsachterstand direct beslag kan leggen op het inkomen of het huis kan verkopen, zonder langs de rechter te hoeven voor een executoriale titel.

Banken gaan verschillend om met de druk die zij zetten op verkoop van het huis. Bij de afweging of ze gaan verkopen of niet, kijken ze vaak naar het aantal maanden achterstand en de oorzaak, het betalingsgedrag in het verleden, de communicatie met de klant en naar eventuele overwaarde op het pand. **Het is dus van groot belang om, zodra er achterstand ontstaat op de hypotheek, contact op te nemen met de bank en een betalingsregeling te treffen.**

Als de balans tussen inkomsten en uitgaven structureel scheef is, bijvoorbeeld wanneer iemand door een echtscheiding terugvalt in inkomen, is verkoop doorgaans onvermijdelijk. Valt de hypotheek onder de Nationale Hypotheek Garantie, dan kan de klant mogelijk in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming. Voor meer aandachtspunten bij een achterstand op de hypotheek: Jungmann, Wesdorp & Duinkerken 2015: pp. 83-87 en Paritas Passé, 2012: pp. 125-123.

4. Overheidsinstanties als schuldeiser

Diverse overheidscrediteuren hebben bijzondere bevoegdheden en daardoor een bevoorrechte incassopositie ten opzichte van andere schuldeisers. Dit veroorzaakt een prikkel bij andere schuldeisers om bij de incassobevoegdheden tot het randje te gaan. Al met al betekent dit dat kleinere schuldeisers vaak aan het kortste eind trekken.

De bijzondere bevoegdheden kunnen bovendien betekenen dat schuldenaren een lager besteedbaar bedrag overhouden dan de beslagvrije voet. Vaak kunnen zij de vaste lasten en noodzakelijke dagelijkse boodschappen dan niet meer betalen. Met nieuwe schulden tot gevolg. De speciale incassobevoegdheden van overheidsinstanties leveren dan ook veel vragen en kritiek op. Hier volgt een beschrijving van de speciale incassobevoegdheden.

4.1. Verrekenen van toeslagen

De Belastingdienst mag de te innen bedragen verrekenen met toeslagen (voor huur, zorgpremie of kinderopvang). Toeslagen worden vooraf aangevraagd op basis van een geschat jaarinkomen. De definitieve vaststelling vindt achteraf plaats, op basis van het vastgestelde jaarinkomen. Het gebeurt vaak dat mensen teveel toeslag hebben ontvangen en moeten terugbetalen. Vaak wisten mensen niet dat ze teveel ontvingen en hebben zij dit geld niet meer. Het niet meer ontvangen van de noodzakelijke toeslagen levert vaak problemen op: zodra de huurtoeslag niet wordt uitgekeerd, kan de huur niet betaald worden. Het ingewikkelde toeslagensysteem met de enorme hoeveelheid terugvorderingen maakt dat juist kwetsbare burgers diep(er) in de schulden terecht komen.

Indien een schuldeiser naast de vordering ook een bedrag moet betalen aan een schuldenaar, mag de schuldeiser in principe de vorderingen verrekenen. Uitkeringsinstanties UWV, Sociale Verzekeringsbank en gemeenten moeten bij het verrekenen van teveel verstrekte uitkeringen, altijd rekening houden met de beslagvrije voet. Deze moet dus vóór verrekening worden vastgesteld. De Belastingdienst doet dat niet en verrekent de toeslagen zonder rekening te houden met de beslagvrije voet. Het bestaansminimum wordt hierdoor stelselmatig geschonden (MOgroep & LOSR, 2014).

Als aangetoond kan worden dat men niet meer over de teveel ontvangen huur- en/of zorgtoeslag beschikt, is het mogelijk om bij de Belastingdienst in plaats van de verrekening een **persoonlijke betalingsregeling** aan te vragen. De cliënt heeft dan langer de tijd om de te veel ontvangen toeslag terug te betalen. De Belastingdienst zal dan rekening houden met de beslagvrije voet (Jungmann, Wesdorp & Duinkerken 2015:80).

4.2. Overheidsvordering

Naast het ingrijpende middel van verrekenen van toeslagen, hebben bepaalde overheidscrediteuren nog een bijzondere bevoegdheid. Sinds 2009 hebben de Belastingdienst, CJIB, gemeenten, waterschappen en provincies de bevoegdheid om een vordering direct van iemands bankrekening af te laten schrijven: de overheidsvordering.

Ook hierbij wordt geen rekening gehouden met de beslagvrije voet. Er gelden wel een aantal regels voor het toepassen van de overheidsvordering:

- Het te incasseren bedrag is niet hoger dan € 1.000,-;
- Per afschrijving wordt er maximaal € 500,- afgeschreven;
- Er worden niet meer dan twee pogingen in een maand ondernomen;
- Er wordt alleen een poging tot incasso op de bankrekening uitgevoerd, niet op de spaarrekening.
- Voorafgaand aan de vordering stuurt de betreffende overheid een dwangbevel, waarin de cliënt wordt gevraagd om binnen twee dagen te betalen. Daarna mag de overheidsvordering pas worden toegepast.

Het kan dus verstandig zijn om, wanneer een overheidsvordering is aangekondigd, het geld dat direct nodig is voor noodzakelijke uitgaven zoals de huur, te pinnen of op de spaarrekening te zetten.

Een belangrijk aandachtspunt bij de overheidsvordering is dat de afschrijving ook **roodstaan** mag veroorzaken, wanneer de rekening roodstaan toestaat. Als de een overheidsvordering is aangekondigd, is het dus de moeite waard om een roodstandfaciliteit terug te draaien (Jungmann, Wesdorp & Duinkerken, 2015:79).

In het gezamenlijk onderzoek Paritas Passé van de Hogeschool Utrecht en de LOSR/MOgroep, in opdracht van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) (2012) is de overheidsvordering bekritiseerd: de overheid veroorzaakt door dit middel in te zetten nieuwe schulden. Als reactie hierop kan de schuldenaar sinds 1 november 2013 achteraf alsnog een beroep doen op de beslagvrije voet. **Als er al beslag ligt op het inkomen, kan de cliënt de overheidsvordering laten terugdraaien.** Dit verzoek dient de cliënt in door het '[verzoek berekening beslagvrije voet](#)' in te vullen. In de praktijk duurt de behandeling van zo'n verzoek voor de cliënt vaak te lang, en ontstaan er nieuwe problemen doordat men een lager bedrag te besteden heeft dan de beslagvrije voet.

4.3. Zorginstituut Nederland

Sinds 2009 hebben ook zorgverzekeraars een instrument gekregen om bedragen te innen vóór andere beslagleggers. Wanneer een verzekerde 6 maanden achterstand heeft wordt het innen van de premie overgedragen aan het Zorginstituut Nederland (voorheen College voor Zorgverzekeraars, CVZ). Dit betekent dat de verzekerde een hogere premie moet betalen, de bestuursrechtelijke zorgpremie. In 2016 is dit tot en met juni €159,03 per maand; per 1 juli 2016 is de premie €127,91 per maand. Het Zorginstituut Nederland houdt de bestuursrechtelijke zorgpremie dan rechtstreeks in van het inkomen (**bronheffing**). Deze wordt geïncasseerd door het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB).

De bestuursrechtelijke zorgpremie is géén aflossing van openstaande bedragen. Om de openstaande schuld te innen kunnen zorgverzekeraars beslag laten leggen op de zorgtoeslag. Iemand kan dus tegelijkertijd te maken hebben met bronheffing door het Zorginstituut én met beslaglegging op de zorgtoeslag. Als er ook nog beslag ligt op het inkomen wordt dit wel verrekend in de beslagvrije voet (zie 3.1).

Wanneer de schuld aan de zorgverzekeraar is terugbetaald, meldt de zorgverzekeraar de cliënt af bij het Zorginstituut. Vanaf dan betaalt de cliënt weer de reguliere premie aan de zorgverzekeraar.

4.4. Gijzeling

Het CJIB incasseert verschillende soorten vorderingen, zoals

verkeersboetes, schadevergoedingsmaatregelen en de bestuursrechtelijke premie. Als iemand de boete niet betaalt, kan het CJIB bij de rechter een machtiging aanvragen om hem of haar te gijzelen. Gijzelen betekent dat de schuldenaar de gevangenis in moet.

Als het CJIB een machtiging tot gijzeling aanvraagt, wordt de schuldenaar opgeroepen om naar de zitting te komen. Als er sprake is van betalingsonmacht (grote financiële problemen) is het van groot belang naar de zitting te gaan en dit uit te leggen. Hiermee kan voorkomen worden dat de machtiging tot gijzeling wordt gegeven.

Zitten betekent niet dat de schuld wordt afbetaald of gedeeltelijk wordt ingelost. De gijzeling is enkel een drukmiddel om betaling af te dwingen. Het CJIB scheldt geen schulden vrij in een schuldenregeling. Wel kan de inning van boetes worden opgeschort gedurende een schuldenregelingstraject.

Aandachtspunten bij een achterstand op de zorgpremie:

- Bij sommige zorgverzekeraars kan een verzekerde door een betalingsregeling te treffen (tijdelijk) worden afgemeld bij het Zorginstituut. Hij moet dan naast de afbetaling van de schulden de reguliere premie betalen.

- Door een beroep te doen op de schuldhulpverlening, wordt er doorgaans een stabilisatieovereenkomst getekend, op grond waarvan de inhouding van de bestuursrechtelijke zorgpremie 8 maanden kan worden opgeschort en een schuldregeling kan worden opgestart. Een aantal zorgverzekeraars heeft in collectieve contracten met gemeenten afgesproken dat wanneer mensen instromen in een traject voor schuldhulpverlening, de aanvullende ziektekostenverzekeringen hersteld kunnen worden.

- Als een klant hoge zorgkosten moet maken, die niet gedekt worden door de verzekering, dan kan soms een beroep worden gedaan op een (gemeentelijk) fonds of bijzondere bijstand.

- De zorgverzekeraar kan de basisverzekering niet opzeggen. Wel kan deze de aanvullende ziektekostenverzekering stopzetten, zoals bijvoorbeeld voor tandartskosten. Voor kinderen onder de 18 jaar vallen de meeste tandartsbehandelingen onder de basisverzekering. Ook bij wanbetaling kunnen de kinderen dus naar de tandarts blijven gaan.

Bron: Jungmann, Wesdorp & Duinkerken 2015, pp. 80-82

5. Bronnen/ verder lezen:

Algemeen

- [Jungmann, N., Wesdorp, P. & Duinkerken, G. \(2015\). De eindjes aan elkaar knopen. Platform 31 en VNG.](#)
- [Middendorp, J. van & Smet, E. de \(2016\). Ondersteuning bij de financiële administratie met inzet van vrijwilligers in Nederland.](#)
- www.schuldinfo.nl

Wet op incassokosten

- [Aanmaningen.com, artikel 'schulden zijn gewoon handelswaar.](#)
- [Consumentenbond \(2015\). Verbeterplan Incasso.](#)
- [Consumentenbond: Meldpunt voor problemen met incasso, 29-04-2015](#)
- [Klachten Instituut voor Gecertificeerde Incasso Diensten](#)
- [NCRV: Als een vordering is doorverkocht dan wordt er harder geïncasseerd, 19-04-2016](#)
- [Nederlandse Vereniging van gecertificeerde Incasso- ondernemingen: nvio.nl](#)
- [Radar/ ANP: Helpt van incassobureaus licht schuldenaren op, 15-11-2013.](#)
- [Radar/ ANP: Consumentenbond: Eisen stellen aan incassobureaus, 10-11-2015](#)
- [Staatscourant: Wangedrag incassobureaus bestrijden met wetgeving, 17-11-2015](#)
- [Verbond van Credit Management Bedrijven \(2015\) De Wet Incassokosten. En wat betekent dit voor u?](#)

Deurwaarders en beslaglegging

- [Beslagrecht.nl Beslagverboden](#)
- [Janssen & Janssen: Centraal Digitaal Beslagregister ingevoerd, 04-01-2016](#)
- [Juridisch Kennisportaal. Beslag op inboedel.](#)
- [Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders. Beslagregister.](#)
- [Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders. Kosten gerechtsdeurwaarder.](#)
- [Ondernemersplein.nl Invoering Centraal Digitaal Beslagregister](#)
- [Overheid.nl 'Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders'](#)
- [Overheid.nl 'Leidraad Invordering 2008, 01-01-2016](#)
- [Schuldinfo.nl Beslaglegging inboedel](#)
- [Schuldinfo.nl Kosten deurwaarder.](#)

Overheidsinstanties als schuldeiser

- [Belastingdienst Formulier Verzoek berekening beslagvrije voet.](#)
- [CJIB](#)
- [MOgroep/LOSR \(2014\). Belastingdienst, een bron van armoede? Over de invordering van belasting- en toeslagschulden.](#)
- [MOgroep. Klijsma erkent: terugvordering schulden? Dit doen we niet goed. 05-04-2016](#)
- [MOgroep. Kamer aan Klijsma: maak haast met betere schuldhulp, 18-04-2016.](#)
- [Paritas Passé \(2012\). Debiteuren en crediteuren in de knel door ongelijke incassobevoegdheden.](#)
- [Pamflet MOgroep, VNG, DIVOSA, NVVK. Naar een betere aanpak van schulden en armoede, 09-03-2016.](#)
- [Rijksincassovisie, 04-04-2016](#)
- [Schuldinfo.nl Ziektekostenverzekering](#)
- [Zorginstituut Nederland.](#)